

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට යොමුවීම හා
නිවාරණය කෙරෙහි බලපාන
සන්නිවේදන වීඩි

(ශ්‍රී ලංකාවේ හෙරොයින් ආසක්තකයින් යටාස්ථාපනයේ දී
කායික, මානසික පරාදිනතාව ඇතිවීම කෙරෙහි ආකල්ප
ජනනයට බලපාන, සන්නිවේදන වීඩි පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්)

ශ්‍රීලාල් පලිභවඛන
(ශාස්ත්‍රවේදී, පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමා)

කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ සමාජීය
විද්‍යාපති (ජනසන්නිවේදන)
උපාධි පරීක්ෂණය සඳහා ඉදිරිපත් කරන
නිබන්ධනය 1998

නිබන්ධන සාරාංශය

මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ ප්‍රතිකාර, සුනරුන්තාපන හා නිවාරණ ක්‍රියාවලිය දිගින් දිගට ම අසාර්ථක වන බැවින් ඒ සඳහා සුදුසු ප්‍රතිකාර ක්‍රම ශිල්පයක් ගොඩ නගා ගැනීමට අවශ්‍ය මග පෙන්වීමය. හෙරොයින් භාවිතයට යොමු වන්නන්ගේ සමාජීය ගති ලක්ෂණ සුද්ගලික ගති ලක්ෂණ හා පාරිසරික සාධක පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක තොරතුරු අනාවරණය කිරීමත් මෙහි පරමාර්ථයක් විය.

95%ක පමණ හෙරොයින් ව්‍යාප්තියක් ඇති කොළඹ, ගම්පහ, කළුතර, ගාල්ල, නුවර ආදී ප්‍රදේශ ආවරණය වන පරිදි අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලයට අයත් මධ්‍යස්ථාන 4ක 1997 වර්ෂයේ සුනරුන්තාපනයට යොමුවූවන්ගෙන් සසම්භාවී නියැදි ක්‍රමයට 130 දෙනෙකු තෝරා ඔවුන් වෙත යොමු කරන ලද ප්‍රශ්න මාලාවක් මගින් දත්ත රැස්කර ගන්නා ලදී.

සුද්ගලයා මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට යොමු කරවන සාධක එකකට වඩා වැඩි ගණනක් තිබිය හැකි බව මූලික අධ්‍යයන කටයුතුවල දී අනාවරණය විය. එම හේතු ජීව විද්‍යාත්මක, මනෝ විද්‍යාත්මක, සමාජ විද්‍යාත්මක, සාධක වශයෙන් හඳුනා ගත හැකිවේ.

සන්නිවේදනය හා හෙරොයින් භාවිතය අතර පැහැදිලි සම්බන්ධතාවයක් පවතින බැව් මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි ය. ප්‍රතිකාර හා සුනරුන්තාපනයට යොමු වූ පිරිසෙන් 67.2%ක් සන්නිවේදනය ඉහළ මට්ටමක පවතින කොළඹින් ද 15.2%ක් ගම්පහයින් ද විය.

හෙරොයින් භාවිතයට යොමුවන සුද්ගලයන්ගෙන් බොහොමයක් තාගරික, මුඩුක්කු, පැල්පත්, තාගරික වතු, හා අර්ධ තාගරික වැනි ජනගහණ ඝණත්ව, ව්‍යාප්තිය, අන්තර් සුද්ගල සන්නිවේදනය අධික පරිසරවලින් වාර්තා විය.

ඇබ්බැහි වූවන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම් සමාජ සාධක අතර, ප්‍රබල තැනක් ගෙන ඇත. ඉහත කී නොදියුණු පරිසරයන්හි තුගත් පිරිස් බහුල වශයෙන් සන්නිවේදනයට පාත්‍රවන බැවින් එවැනි පිරිස් අතරින් හෙරොයින් භාවිතයට යොමුවීම වැඩි ය. එමෙන්ම හෙරොයින් භාවිතයට යොමුවූවන්ගෙන් වැඩි දෙනා අඩු අධ්‍යාපන සුදුසුකම් සහිත රැකියාවල නියුතු වූවන් මෙන්ම අවිවාහකයන් ද වේ. අනෙක් ආගමික ජන කොටස් අතරින් ක්‍රිස්තු භක්තිකයන් හෙරොයින් භාවිතයට වැඩි නැඹුරුවක් දක්වන බව ද පැහැදිලි වේ.

මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක විමසන විට පෙනී යන්නේ ඇබ්බැහි වූවන්ගෙන් 87.2%ක් ම කුඩා අවධියේ මව් පියන්ගෙන් වෙන් වී ඇති බව ය. මව් පියන් මියයාම, විදේශගත වීම, දෙමාපිය රැකවරණය හා ආදරය නොලැබීම මොවුන් ගේ පෞරුෂ චර්ධනයට බලපා ඇත. 12.8%ක් දෙමාපියන් ලඟ හැදී වැඩී ඇතත් ඔවුන් ද අධි ආරක්ෂාව හේතු කොට ගෙන පෞරුෂීය උණකාවන්ගෙන් යුක්ත වූවායි සිතිය හැකි ය. 76%ක් තව යොවුන් වියේ පසු වූ අයයි. තව යොවුන් වියේ ස්වභාවයන්, පුද්ගලයාගේ පෞරුෂීය ගති ලක්ෂණයන්, හෙරොයින් භාවිතයන්, අතර ඉතා කිට්ටු සම්බන්ධතාවක් පෙනේ.

මෙයට අමතර ව සන්නිවේදන විධි රාශියක් මොවුන්ට බලපා තිබුණි. පූර්ව දැනුවත්වීම හෙවත් මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් සතුට විනෝදය තෘප්තිය, ලිංගික උද්දීපනය, ආත්ම ශක්තිය, වෙහෙස දුරුවීම, බිය නැතිවීම, මිතුරන් ඇතිවීම, ශෝකය නොදැනීම නිර්මාණශීලීත්වය, කෑම රුචිය, සුව නින්දක් ලැබිය හැකි බව යනාදී පණිවුඩ ඉතා ප්‍රබල ලෙස බලපා ඇත.

මෙවැනි පූර්ව දැනුවත්වීම කෙරෙහි බලපෑ සන්නිවේදනය තම මිතුරන් මාර්ගයෙන් සිදු වී තිබුණි. එමෙන්ම හෙරොයින් භාවිතයට පෙර කිසියම් හෝ ප්‍රාථමික මත්ද්‍රව්‍යයක් භාවිත කර තිබූ අතර සියලු දෙනාම දුම්වැටි භාවිතයට යොමු වූ පිරිස් විය.

මේ අතර හෙරොයින් භාවිතයට මෙන්ම ප්‍රතිකාරයට යොමු වීමත්, එහි සාර්ථක අසාර්ථක භාවය කෙරෙහිත් සන්නිවේදන සාධකය බලපා තිබුණි. ප්‍රතිකාරය අසාර්ථක

වන අවස්ථා තුනක් ප්‍රධාන වශයෙන් මෙහි දී හඳුනා ගත හැකි විය. එම අවස්ථා අතර හෙරොයින් භාවිතයෙන් ඉවත් වීමේ දී දැනෙන ශාරීරික අපහසුතාවය නිසා ප්‍රතිකාරය අතහැරීම, එම බාධකය ජයගත් පසු වුවත් පිළිවෙලින් ඇති වන දෙහිඩියාව හා ද්‍රව්‍යට ඇති ආශාව නිසා නැවත භාවිතයට යොමු වීමයි. මේ කෙරෙහි මිතුරන්ගේ බලපෑම, ආකල්ප හා පණිවුඩ හේතු වී ඇති බව අනාවරණය විය.

සමස්ථයක් වශයෙන් පුද්ගලයා හෙරොයින් භාවිතයට යොමුවීම කෙරෙහි සමාජ විද්‍යාත්මක, ජීව විද්‍යාත්මක හා මනෝ විද්‍යාත්මක සාධක බලපා ඇති නමුත් ඒ සියල්ල තුළම ප්‍රබලම සාධකය සන්නිවේදනය බවත් නිවාරණයේ දී එම සන්නිවේදන සාධක ඉවත් කර නව ආකල්ප හා අදහස් පුද්ගලයා තුළ ප්‍රගුණ කිරීමෙන් ප්‍රතිකාර හා පුනරුත්ථාපන කටයුතුවල දී වඩාත් ඵලදායී තත්වයක් උදකරගත හැකි ය.